

การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. ที่มา

๑.๑ สำนักงานศาลปกครองเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment : ITA) ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) พัฒนาขึ้น มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ และในปัจจุบัน สำนักงานศาลปกครองได้มีการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว โดยจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงานศาลปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยคณะกรรมการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (Integrity & Transparency Assessment : ITA) ของสำนักงานศาลปกครอง

๑.๒ มาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสเป็นประเด็นการประเมินภายใต้ตัวชี้วัดที่ ๙ การส่งเสริมความโปร่งใส ตัวชี้วัดย่อยที่ ๙.๕ การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม ตามกรอบการประเมิน ITA ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด ประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อยดังตารางต่อไปนี้

ข้อ	ข้อมูล	องค์ประกอบด้านข้อมูล
๐๓๐	การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม	(๑) แสดงรายงานผลการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน (๒) มีข้อมูลผลการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วมอย่างน้อยประกอบด้วย (๒.๑) ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม (๒.๒) สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม (๒.๓) ผลจากการมีส่วนร่วม (๒.๔) การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน * เป็นการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. รายงานผลการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน

๒.๑ การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระหว่างวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๕ - ๙ มกราคม ๒๕๖๖

(๑) ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

- ประเด็นขอความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่...) พ.ศ. ... แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) วาระที่ ๒

(๒) สรุปข้อมูลผู้มีส่วนร่วม

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านทางระบบออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน ๙๗ คน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่...) พ.ศ. ... แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) วาระที่ ๒

(๓) ผลจากการมีส่วนร่วม

ประชาชนมีความคิดเห็นว่าบทบัญญัติหลายมาตรามีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น และควรกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคดีในแต่ละชั้นศาลมิใช่เพียงกำหนดชั้นตอนหรือกระบวนการในการพิจารณาคดี นอกจากนี้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตั้งข้อสังเกตในการกำหนดค่าบังคับสำหรับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความแตกต่างจากค่าบังคับของคดีปกครองโดยทั่วไป

(๔) การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

สำนักงานศาลปกครองได้นำข้อคิดเห็นและข้อสังเกตของประชาชนไปใช้ในการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้หากมีการตราเป็นกฎหมายย่อมมีผลในการพัฒนาการพิจารณาคดีของศาลปกครองและการดำเนินการของสำนักงานศาลปกครองในการสร้างกระบวนการหรือขั้นตอนเพื่อสนับสนุนการพิจารณาคดีและการบังคับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชนในทางปฏิบัติได้เป็นอย่างดีต่อไป

๒.๒ การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

(๑) ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

- ประเด็นขอความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่...) พ.ศ. ... แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) วาระที่ ๓

(๒) สรุปข้อมูลผู้มีส่วนร่วม

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านทางระบบออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน ๕๑ คน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

(๓) ผลจากการมีส่วนร่วม

ประชาชนมีความคิดเห็นในเรื่องผู้มีสิทธิฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การให้สิทธิของประชาชนในการดำเนินคดีปกครอง และกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองในการเรียกหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคดี

(๔) การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

สำนักงานศาลปกครองได้นำข้อคิดเห็นและข้อสังเกตของประชาชนไปใช้ในการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งหากมีการตราเป็นกฎหมายย่อมมีประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของผู้มีอำนาจฟ้องคดีปกครอง และการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลปกครองจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคดี

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

(๑) เพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “คดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม” (ร่างมาตรา ๓ เพิ่มเติมบทนิยามมาตรา ๓)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในการฟ้องคดีกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๒ วรรคสอง)

(๓) เพิ่มเติมเงื่อนไขในการฟ้องคดีกรณีผู้มีสิทธิฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ร่างมาตรา ๕ เพิ่มเติมมาตรา ๔๒/๑)

(๔) เพิ่มเติมการฟ้องคดีแบบกลุ่ม (ร่างมาตรา ๖ เพิ่มเติมมาตรา ๔๕ วรรคสี่)

(๕) เพิ่มเติมอำนาจให้ศาลปกครองกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยต้องคำนึงถึงหลักการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความเสียหายอย่างร้ายแรงที่จะเกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมหรือแก่สุขภาพอนามัยของประชาชนประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๗ เพิ่มเติมมาตรา ๖๖ วรรคสาม)

(๖) เพิ่มเติมให้คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีผลผูกพันบุคคลภายนอกซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกันในเหตุแห่งการฟ้องคดีหรือหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๘ เพิ่มเติมมาตรา ๗๑ วรรคสอง)

(๗) เพิ่มเติมให้ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้บุคคลใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ไว้ด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มเติมมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๖))

(๘) เพิ่มเติมการกำหนดค่าบังคับของศาลปกครองในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ศาลปกครองคำนึงถึงหลักการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความเสียหายอย่างร้ายแรงที่จะเกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมหรือแก่สุขภาพอนามัยของประชาชนประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๒ วรรคสอง)

(๙) เพิ่มเติมอำนาจให้ศาลปกครองในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้มีอำนาจกำหนดค่าบังคับในคำพิพากษาเกินกว่าหรือแตกต่างจากคำขอของผู้ฟ้องคดีได้ มีอำนาจกำหนดในคำพิพากษาถึงการสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขค่าบังคับในคำพิพากษานั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลปกครองกำหนด มีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ และมีอำนาจออกคำสั่งให้คู่กรณีดำเนินการกำจัดมลพิษภายในระยะเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๑๑ เพิ่มเติมมาตรา ๗๒/๒ มาตรา ๗๒/๓ มาตรา ๗๒/๔ และร่างมาตรา ๑๒ เพิ่มเติมมาตรา ๗๕/๕)

(๑๐) ให้การออกระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ออกตามความในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ต้องดำเนินการตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (ร่างมาตรา ๑๓)

(๑๑) ให้มีการจัดตั้งสำนักพัฒนาระบบคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขึ้นในสำนักงานศาลปกครอง (ร่างมาตรา ๑๔)

(๑๒) ให้บทบัญญัติเกี่ยวกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับกับคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุดในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๕)

เหตุผล

โดยที่คดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นคดีปกครองที่มีลักษณะเฉพาะบางประการ เช่น เป็นคดีปกครองที่มีผลกระทบเป็นวงกว้างและกระทบต่อประโยชน์สาธารณะอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แม้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองตามระบบไต่สวนในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองจะสามารถรองรับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ กระนั้นก็ตาม เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของคดีปกครองลักษณะดังกล่าว ประกอบกับยังเป็นการสมควรปรับปรุงการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองบางประการเพื่อเป็นประโยชน์แก่ทั้งคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเป็นการแก้ปัญหาทางปฏิบัติในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “คดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม” หลังบทนิยามคำว่า “ประโยชน์แก่ส่วนรวม” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

“คดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองที่องค์คณะพิจารณาพิพากษาเห็นว่าเป็นคดีที่เกิดจากกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ประธานศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด และเป็นคดีที่ฟ้องเพื่อการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม คุ้มครองหรือเยียวยาแก้ไขสุขภาพของมนุษย์ การจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือการกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานของสภาพแวดล้อมของมนุษย์ สภาพภูมิอากาศ ภูมิทัศน์ หรือศิลปวัฒนธรรม และในกรณีที่มีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้ชี้ขาด”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อีกเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการวินิจฉัยหรือสั่งการตามกฎหมายนั้นแล้ว แต่ในกรณีที่เป็นการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการดังกล่าวแล้ว แต่ยังมีได้มีการวินิจฉัยหรือสั่งการ ให้ศาลปกครองรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ แต่ห้ามมิให้ศาลปกครองพิพากษาจนกว่าจะมีการวินิจฉัยหรือสั่งการตามกฎหมายนั้นแล้ว และให้ถือว่าคำวินิจฉัยหรือคำสั่งนั้นมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องโดยอัตโนมัติ แต่ถ้าปรากฏว่ามิได้มีการวินิจฉัยหรือสั่งการภายในระยะเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้ศาลปกครองมีอำนาจไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่น และออกคำสั่งบังคับให้มีการวินิจฉัยหรือสั่งการภายในกำหนด หากมิได้วินิจฉัยหรือสั่งการภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ถือว่าคำวินิจฉัยหรือคำสั่งยกคำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ในวันดังกล่าว

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีโดยมิได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามวรรคสอง และล่วงเลยระยะเวลาในการดำเนินการแล้ว ศาลปกครองอาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ ถ้าเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือสถานะของบุคคล หรือจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น โดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๔๒/๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ ในกรณีการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้ใดกล่าวอ้างว่าการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือแก่สุขภาพอนามัยของประชาชน และความเสียหายเช่นนั้นจะยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

“การฟ้องคดีปกครองของผู้ที่มีสิทธิอย่างเดียวกันอันเนื่องมาจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกัน และมีลักษณะเฉพาะของกลุ่มเหมือนกัน แม้จะมีลักษณะของความเสียหายที่แตกต่างกัน บุคคลอาจรวมตัวกันฟ้องโดยขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ การอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม การดำเนินกระบวนการพิจารณา สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรการหรือวิธีการตามวรรคหนึ่งให้ศาลปกครองคำนึงหลักการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความเสียหายอย่างร้ายแรงที่จะเกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมหรือแก่สุขภาพของประชาชนประกอบด้วย”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นอกจากความในวรรคหนึ่งแล้วศาลปกครองจะกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ผูกพันบุคคลภายนอกซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกันในมูลความแห่งคดีหรือผูกพันหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายด้วยก็ได้”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖) ของมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

“(๖) สั่งให้บุคคลใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปแทน

“ในการมีคำบังคับตามวรรคหนึ่ง (๑) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี และในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การมีคำบังคับตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) ให้ศาลปกครองคำนึงถึงหลักการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความเสียหายอย่างร้ายแรงที่จะเกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมหรือแก่สุขภาพของประชาชนประกอบด้วย”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๒/๒ ถึงมาตรา ๗๒/๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๗๒/๒ ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เมื่อศาลปกครองเห็นสมควรเพื่อความเป็นธรรมแก่คู่กรณีอันเกี่ยวเนื่องกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่เป็นการป้องกัน รักษา ขจัดมลพิษ หรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับทั้งทางด้านชีวิต ร่างกาย สุขอนามัย และความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ศาลปกครองอาจกำหนดคำบังคับในคำพิพากษาเกินกว่าหรือแตกต่างจากคำขอของผู้ฟ้องคดีก็ได้

ในกรณีที่ศาลปกครองกำหนดคำบังคับเกินกว่าหรือแตกต่างจากคำขอของผู้ฟ้องคดีตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นเหตุทำให้คดีนั้นต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือเสียค่าธรรมเนียมศาลเพิ่มขึ้น

มาตรา ๗๒/๓ ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขอนามัย และในเวลาพิพาทภาคีเป็นการยากที่จะหยั่งรู้ได้แน่ชัดว่าความเสียหายนั้นมีเพียงใด ศาลปกครองอาจกำหนดในคำพิพากษาถึงการสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขค่าบังคับในคำพิพากษานั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลปกครองกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุด

การดำเนินการแก้ไขค่าบังคับตามวรรคหนึ่ง เมื่อความปรากฏแก่ศาลปกครอง หรือคู่กรณีมีคำขอ หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานต่อศาลปกครองว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขอนามัยของคู่กรณีเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในเวลาที่พิพาทภาคี และศาลปกครองได้มีคำสั่งเรียกคู่กรณีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา หรือแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีอื่นแล้วเห็นว่าความเสียหายที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลมาจากการกระทำที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี ให้ศาลปกครองมีคำสั่งแก้ไขค่าบังคับในคำพิพากษามาตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๗๒/๔ ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นอกจากค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลปกครองกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีแล้ว ศาลปกครองอาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นตามควรแก่กรณีเพื่อความเป็นธรรมให้แก่คู่กรณีหรือหน่วยงานทางปกครองที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์สาธารณะในการคุ้มครอง ป้องกัน รักษา ขจัดมลพิษ หรือฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับทั้งทางด้านชีวิต ร่างกาย สุขอนามัย และความทุกข์ทรมานทางจิตใจ รวมถึงค่าชดเชยความเสียหายของสิ่งแวดล้อมในทางตรง และการสูญเสียผลประโยชน์จากความเสียหายของสิ่งแวดล้อมในทางอ้อมด้วย โดยอาจกำหนดให้คู่กรณีหรือหน่วยงานทางปกครองที่เกี่ยวข้องนำเงินดังกล่าวไปใช้คุ้มครอง ป้องกัน รักษา ขจัดมลพิษ หรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสียหายนั้นต่อไป

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลปกครองกำหนด โดยหากค่าเสียหายที่แท้จริงที่กำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลปกครองกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษนั้นได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงซึ่งศาลปกครองได้กำหนดไป”

มาตรา ๑๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๕/๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๗๕/๕ ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในกรณีศาลปกครองกำหนดค่าบังคับตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๕) เพื่อกำจัดมลพิษ หากข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลปกครองว่า มลพิษดังกล่าวยังคงมีอยู่และอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขอนามัยโดยส่วนรวม ให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้คู่กรณีดังกล่าวดำเนินการกำจัดมลพิษนั้นภายในเวลาที่กำหนดและในระหว่างนั้นห้ามประกอบการใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดมลพิษขึ้นอีก และหากคู่กรณีดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้นำความในมาตรา ๗๕/๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม หรือศาลปกครองอาจสั่งจับกุมและกักขังคู่กรณีนั้นหรือผู้แทนในกรณีคู่กรณีดังกล่าวเป็นนิติบุคคลจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

ศาลปกครองอาจมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลใดดำเนินการตามคำสั่งของศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง โดยให้คู่กรณีหรือผู้แทนในกรณีคู่กรณีดังกล่าวเป็นนิติบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย และหากไม่ชำระค่าใช้จ่าย ให้ศาลปกครองมีคำสั่งให้มีการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของบุคคลนั้นได้”

มาตรา ๑๓ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ออกตามความในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย

มาตรา ๑๔ ให้จัดตั้งสำนักพัฒนาระบบคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขึ้นในสำนักงานศาลปกครอง มีหน้าที่ประสานงานในคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับศาลอื่น พัฒนาระบบงานคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ความเข้าใจในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๑๕ บทบัญญัติเกี่ยวกับคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับกับคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุดในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี